

340.

Miloš Fassati:

**TŘI NOVÉ GEOGRAFICKÉ FORMY DRUHU BEMBIDION
SUBCOSTATUM M_{TSCH.} A NOVÁ FORMA B. FLUVIATILE DEJ.
DE BEMBIDII SUBCOSTATUM M_{TSCH.} ET B. FLUVIATILE DEJ.
FORMIS NOVIS.**

Vydáno s podporou Masarykova fondu Národní rady badatelské.

12. příspěvek k poznání *Carabidů*.

Commentarii ad cognitionem *Carabidarum* (Coleoptera), pars duodecima.

Při revisi skupiny *B. ustulatum* L. sensu Netolitzky (1943) jsem roku 1943 zjistil druhovou odlišnost *Bembidia subcostatum* M_{TSCH.} od *B. ustulatum* L., stanovil v hlavních rysech zeměpisné rozšíření obou druhů a popsal od nich několik nových ras (viz Sborník ent. odd. Nár. mus. v Praze, 1943—44 (XXI—XXII), p. 295). Od té doby jsem determinoval a revidoval mnoho set exemplářů od obou druhů, tak zejména ze sbírek prof. NETOLITZKÉHO, Nár. musea v Praze, terstského musea, Roubalovy atd., takže jsem měl příležitost dobře poznati jejich variabilitu. V dnešním pojednání popisují 3 nové zeměpisné formy z východní a jihovýchodní hranice rozšíření *B. subcostatum* M_{TSCH.} a připojuji i popis nové formy *B. fluviatile* DEJ.

***B. subcostatum* ssp. *subcostatum* morpha *pseudosubcostatum* m. n.**

Subspecies *subcostatum* M_{TSCH.}, vyskytující se na Kavkaze a vyznačující se proti ostatním rasám zejména hrubším tečkováním a rýhováním krovek, zaokrouhlenějšími rameny, tmavším zbarvením (zejména na kříži krovek) atd., je ve velké většině svých exemplářů neokřídlená, s rudimenty přibližně zdělí dvou třetin krovek. Avšak mezi asi 50 exempláři, jež jsem viděl, bylo 5 kusů plně okřídlených. Přejchody mezi formou okřídlenou a neokřídlenou jsem nepozoroval ani v jednom případě. Jmenuji tyto okřídlené exempláře morpha *pseudosubcostatum* m. n.

Holotypus: ♂, Caucasus occ., Krasna Polana, VII., Dr. Lgoeki, ze sbírky prof. Netolitzkého, v mé sbírce. Allotypus: ♀, Caucasus occ., leg. ?, v mé sbírce. Cotypy: Caucasus bor., Teberda, leg. Roubal, ve sb. prof. Netolitzkého, 1 ex.; Derbent, Caucasus, coll. Faust, Staudinger, ve sb. prof. Netolitzkého, 1 ex.; Ordubat, (leg.) Dr. Veselý, 14, coll. Dr. Jureček — H. Jurečková, ve sb. Nár. musea v Praze, 1 ♂.

***Bembidion subcostatum* ssp. *aleppensis* m. n.**

Směrem k východu navazují maloasijské rasy (ssp. *Javůrkovae* FASS. s natiem *vau* NET. — zejména v severních částech — a ssp. *spartanum* FASS. s natiem *propevau* FASS.) na severosyrijské exempláře *B. subcostatum* MTSCH., jež se od všech známých ras tohoto druhu dosti silně liší. Tvarově se podobají ssp. *Javůrkovae* FASS., rýhování a tečkování krovek je však spíše poněkud hrubší. Křížová kresba krovek je pouze rezavě hnědá*), nikoliv hnědočerná, takže rezavě žluté skvrny krovek, zejména přední, jsou nejasně ohraničeny. Nohy, makadla a celá tykadla jsou žlutě rezavá, neztmavělá. Spodní křídla plně vyvinutá.

Upomíná tedy právě popsaná rasa silně na *B. dilutipenne* SOLSKY, vyskytující se v Turkestanu. Liší se však od něho tím, že má poněkud ostřejší, avšak přitom méně vyčnívající ramena a krovkami nejširšími asi v polovině. *B. dilutipenne* SOLS. má naproti tomu krovky nejširší v místě, kde silněji vyčnívající, avšak velkým obloukem zaokrouhlená ramena přecházejí ve strany krovek, t. j. asi v první čtvrtině. Specifická odlišnost je podepřena dobrými znaky na penisu, z nichž stačí uvést při pohledu s vrchu nápadný rozdíl ve velikosti a tvaru kulovité špičky penisu, jež je u *B. subcostatum* MTSCH. dosti velká, kdežto u *B. dilutipenne* SOLS. téměř o polovinu menší. (Dle topotypů a exempláře ve sbírce prof. Netolitzkého, srovnaného s pravděpodobným typem *B. dilutipenne* SOLS.) Pojmenovávám tuto rasu podle naleziště *B. subcostatum* ssp. *aleppensis* m. n.

Holotypus: ♂, Syria, Aleppo, ze sbírky Winklerovy, v mé sbírce. Cotypus: Akbes, Syria, Staudinger, označený prof. Netolitzkým: „Fühler ganz gelb, vergl. *amplum* u. *subcostatum*“, ve sbírce prof. Netolitzkého.

V Netolitzkého sbírce jsou dále dva exempláře, první s lokalitou „Syrien“ a determinací „cfr. *creticum*, det. Netolitzky“, který má ostřejší ramena a poněkud jemnější tečkování a rýhování krovek nežli typ, druhý pak s označením „Syria, collect. Plason, cfr. *creticum*, det. Netolitzky“, který má rovněž ostřejší ramena, ale tečkování a rýhování krovek zejména ve vnějších rýhách ještě jemnější, takže se již tímto znakem blíží k ssp. *creticum* MULL., jež je mi známo ze Chtaury (leg. et coll. Dr. VŠETEČKA, 8.—20. V. 36; leg. et coll. Dr. JUREČEK, 1936; od obou i mé sbírce), z Beyrutu (leg. Frey, ve sb. Netolitzkého, 1 ex. v mé sbírce) a odjinud. Protože si však oba exempláře zachovávají nejdůležitější znak, totiž světlá tykadla, řadím je s výhradou k ssp. *aleppensis* m.

***Bembidion subcostatum* ssp. *aleppensis* morpha *reductealata* m. n.**

Shoduje se všemi znaky s právě popsanou rasou až na to, že má křídla rudimentární, zdělí asi tři čtvrtin krovek.

Holotypus: ♂, Akbes, Syria, Staudinger, ze sbírky prof. Netolitzkého, v mé sbírce. Cotypus: Aleppo, Syria, ex coll. Winkler, ve sbírce prof. Netolitzkého.

***Bembidion fluviatile* f. *testaceoides* m. n.**

Při studiu variability asi tři set kusů *B. fluviatile* DEJ. jsem zjistil jeden exemplář, u něhož je křížová kresba krovek silně zredukována:

*) Přesto, že exempláře jsou zcela dospělé (kontrolováno i dle penisu).

Je rozšířena v přední polovině krovek pouze v prvním mezirýží, postranní větve pak k okrajům krovek takřka mizí. Zbarvení křížové kresby není černé a se slabým kovovým leskem, nýbrž pouze kouřové.

Pojmenovávám tuto formu, zbarvením krovek připomínající *B. testaceum* Dft., f. *testaceoides* m. n.

Holotypus: ♂, Horní Lužnice, IX. 1942, leg. Fassati, v mé sbírce.

Summa.

***Bembidion subcostatum* ssp. *subcostatum* morpha *pseudosubcostatum* m. n.**

Haec forma nova, quae una cum forma typica rarius occurrit, differt ab ea solum modo alis totaliter evolutis. Formas transgredientes ad forman typicam nondum vidi.

Holotypus: ♂, Caucasus occidentalis, Krasna Polana, VII., Dr. Lgocki legit, ex coll. Netolitzky, in coll. mea. Allotypus: ♀, Caucasus occ., leg. ?, in coll. mea. Cotypi: Caucasus borealis, Teberda, leg. Roubal, in coll. Netolitzky, 1 ex.; Derbent, Caucasus, coll. Faust, Staudinger, in coll. Netolitzky, 1 ex.; Ordubat, (leg.) Dr Veselý, 14, coll. Dr Jureček — H. Jurečková, in coll. Mus. Nat. Pragensi 1 ♂.

***Bembidion subcostatum* ssp. *allepensis* m. n.**

Specimina *B. subcostatum* Mtsch. ex Syria septentrionali (Aleppo, Akbes) ab omnibus formis geographicis huius speciei praecipue antennis lete testaceis, nullo modo infuscatis, differunt. Habitu totali subspeciei *Javůrkovae* Fass. simillima sunt, sed striis punctisque elytrorum fortius indicatis discrepant. In speciminibus maturis ornamentum cruciatum solum modo testaceobrunneum est, quo modo maculae, praecipue anteriores, indistincte limitatae sunt. Specimina omnia alata sunt.

A. B. dilutipenne Solsky haec rassa nova, quam *B. subcostatum* ssp. *aleppensis* m. n. nomino, humeris elytrorum fortius indicatis, sed minus prominulis, elytrisque ferre in medio latissimis, differt. In *B. dilutipenne* Sols. elytra longe ante medium latissima sunt. Specifice differt *B. subcostatum* Mtsch. a *B. dilutipenne* Sols. forma penis, praecipue in magnitudine apicis, quae in *B. subcostatum* Mtsch. ferre duplo maior est. (Ex topotypis et exemplaro in collectione Netolitzky, cum typo verisimili *B. dilupenne* Sols. comparato.)

Holotypus: ♂, Syria, Aleppo, ex coll. Winkler, in coll. mea. Cotypus: Akbes, Syria, Staudinger, a beato Netolitzky designatus: „Fühler ganz gelb, vergl. *amplum* u. *subcostatum*“, in coll. Netolitzky.

Ad hanc rassam verisimiliter etiam duo specimina ex collectione Netolitzky pertinent, quorum primum cum localitate „Syrien“ a beato Netolitzky ut „cfr. *creticum*“ determinatum, a typo humeris fortius indicatis elytrisque levius striatopunctatis differt, specimen secundum cum designatione „Syria, coll. Plason, cfr. *creticum*, det. Netolitzky“ striis punctisque elytrorum, praecipue externis, adeo levioribus eminet, quo signo rassae ssp. *creticum* Müll. similis est. Ssp. *creticum* Müll. etiam in Syria (Chtaura, Libanon, Beyrut etc., vide in texto bohémico) occurrit.

***Bembidion subcostatum* ssp. *aleppensis* morpha *reductealata* m. n.**

Morpha nova alis rudimentalibus (rudimenta $\frac{3}{4}$ elytrorum attingunt) insignata est.

Holotypus: ♂, Akbes, Syria, Staudinger, ex coll. Netolitzky, in coll. mea. Cotypus: Aleppo, Syria, ex coll. Winkler, in coll. Netolitzky.

***Bembidion fluviatile* f. *testaceoides* m. n.**

Differt a forma typica ornamento cruciato elytrorum letius colorato valdeque reducto; hoc ornamentum solum modo per interstitium primum dilatatum et ad latera elytrorum ferre indistinctum est.

Holotypus: ♂, Horní Lužnice, IX. 1942, leg. Fassati, in coll. mea.